

Les traduccions de Verdaguer (aproximació)

Visat núm. 10

(octubre 2010)

per Isidor Cònsul

Fora dels cercles literaris catalans, no hi va haver interès per l'obra de Jacint Verdaguer fins al 1877, gràcies a l'impacte de *L'Atlàntida*. En una crònica que Serafí Pitarra va escriure la mateixa tarda dels Jocs Florals de 1877 perquè fos enviada a *La Llumanera de Nova York* —la revista que publicava als Estats Units el versàtil Artur Cuyàs— parlava de l'enorme impressió que li havia causat un festival que havia estat *extremadament magnífic* i, pel que fa a *L'Atlàntida*, deia que no hi havia dubte del fet que era obra d'un geni, que la inspiració borbollejava de *tots els seus versos* i el jove autor premiat confirmava *les esperances que el món de les lletres catalanes havia dipositat en ell*.

L'IMPACTE DE L'ATLÀNTIDA

S'ha dit que els Jocs Florals de 1877 van ser per ells mateixos prou justificació del moviment de la Renaixença i de la literatura catalana del segle XIX. D'una banda, Àngel Guimerà va guanyar el títol de Mestre en Gai Saber com a poeta en primera ronda; de l'altra, el premi excepcional atorgat a *L'Atlàntida* de Jacint Verdaguer va motivar l'atenció cap a Verdaguer, i així van aparèixer els primers projectes de traducció a l'espanyol, rus, francès, anglès, alemany, txec, italià, llatí, esperanto, portuguès... No tots aquests projectes van tenir un final feliç i no totes les traduccions que en van sorgir van ser de l'obra completa. No obstant això, es poden mencionar les següents traduccions que es refereixen només al poema atlàntic: hi va haver traduccions a l'espanyol [*La Atlàntida*: traducció en vers de Josep M. Despujol (1878), traducció en prosa de Melcior de Palau (1878), traducció en vers de Francisco Díaz Carmona (1883), traducció en vers de Joan Ots i Lleó (1930), traducció en prosa de José Miguel Velloso (1961). A més d'altres traduccions parcials que no menciono aquí]; al francès [*L'Atlantide*: traducció en prosa d'Albert Savine (1882), traducció en vers de Justí Pepratx (1884)]; a l'italià [*La Atlantida*: traducció en prosa de Luigi Sunyer (1885), traducció en vers d'Emmanuele Portal (1916)]; a l'alemany [*Atlantis*: traducció de Clara Commer (1897)]; a l'anglès [*Atlantide*: traducció de William Bonaparte Wise (inacabada)]; al portuguès [*A Atlantida*: traducció en vers de José M. Gómez Ribeiro (1909)]; al txec [*Atlantida*: traducció en vers de Jaroslav Vrchlicky (1891)]; al llatí [*L'Atlantida*: traducció en vers de l'escolapi P. Tomàs Viñas]; a l'occità [*L'Atlantida*: traducció en prosa de Jean Monné (1888)], a més d'altres traduccions d'extractes al suec de Göran Bjorkman, a l'esperanto de Josep Grau Cases i a l'occità de Frederic Mistral. Com a nota final caldria esmentar l'edició multilingüe de *L'Atlàntida* que es va publicar el 1927 per commemorar els primers cinquanta anys del poema.

CANIGÓ

L'erupció i difusió de *L'Atlàntida* va afavorir la traducció d'altres obres, com ara la primera versió en espanyol d'*Idil·lis i cants místics* en una traducció en vers de Josep Maria Carulla el 1879, a la qual va seguir una segona edició, també en vers, de Francesc Badenes i Dalmau el 1908. El mateix Josep Maria Carulla va traduir la *Llegenda de Montserrat* (1881) i l'oda *A Barcelona* (1883), obra que també van traduir a l'espanyol Francesc Mas i Oztet (1883), P. Hermenegildo Torres (1899), Joan Baradat, Marc Tintoré, Lluís Viada i Lluch i Pere Voltes Bou.

En general, però, va caldre esperar la publicació del gran poema de Verdaguer, *Canigó*, el 1885, perquè hi hagués una nova onada de propostes de traducció, tot i que no en la quantitat que n'hi havia hagut de *L'Atlàntida*. Hi va haver traduccions de *Canigó* a l'espanyol [*Canigó*: traducció en prosa de J. Nogués i Taulet (1886), traducció en vers i prosa del Comte de Cedillo (1898), traduccions parcials de Constantí Llombart, Ramon D. Perés i Sebastià Turllol]; al francès [*Canigou*: traducció en prosa de J. Toldrà de Bordas (1889), de P. Blazy també en prosa (1908) i extractes en vers de Justí Pepratx]; i traduccions parcials a l'italià, en vers i en prosa, de Maria Lices i Luigi Bossi (1888).